

Modul Roditeljstvo

Poučavanje

Kako naučiti dijete da pospremi igračke

Igra je djetetov posao. - Maria Montessori

Manja količina igraćaka i smisleno biranih materijala za djecu znači lakše i brže pospremanje

Od kuda krenuti

Znam da je teško povjerovati, ali pospremanje igračkaka tiče se puno više nas roditelja nego naše djece. Zato bih u ovoj lekciji htjela krenuti ispočetka. Naime, **ako želimo djecu naučiti spremati svoje igračke moramo:**

1. “pospremiti” svoj odnos s redom
2. dati dobar primjer
3. naučiti djecu konkretnim vještinama pospremanja.

Pravi red počinje iznutra, a ne obrnuto

Moja potraga za redom počela je kada sam se zbog studija preselila u Trst gdje sam tri godine živjela sama. Ta potraga postala je potreba kada sam prvi puta postala majka i osjetila potrebu da svom životu dam više reda. Danas, nakon 15 godina majčinskog “staža” i još više rada na sebi, znam da, ako želimo djecu naučiti pospremati, moramo “pospremiti” svoj odnos s redom.

Prije dosta godina jedna vrlo mudra osoba rekla mi je da nered koji se stvara u kući često dolazi od nas roditelja. Drugim riječima, dajemo djeci pogrešan primjer reda jer toliko toga “ostavljamo” iza sebe. Od tog trenutka počela sam više paziti na svoje ponašanje u kući i shvatila sam: koliko puta ostavim šalicu na kuhinjskoj radnoj ploči, koliko puta ne zatvorim policu ili ladicu, koliko puta se nakupi korištene odjeće prije nego što je vratim u ormar, kako koristim olovku i ne vraćam je na mjesto. Te male, gotovo beznačajne stvari, koje možda svi radimo u svakodnevici, su sitnice koje, s vremenom, stvaraju nered.

Četiri jednostavna pravila za promicanje reda

Nakon što sam postala majka, morala sam izvježbati novu (i tešku) naviku sastavljenu od **četiri jednostavna pravila:**

1. nakon korištenja uvijek vratiti na mjesto,
2. pronaći mjesto za svaku stvar,
3. gledati na okolinu kritičnim okom te
4. aktivno promovirati red.

Svaka stvar na svome mjestu znači da tanjur nakon doručka odmah stavljamo na kolica za pranje u perilici posuđa umjesto na kuhinjski pult. Kada ulazimo u kuću odmah skidamo cipele i vraćamo ih na mjesto, umjesto da ih lovimo po dnevnom boravku ili kupaoni. Četkicu za zube vraćamo na odgovarajuće mjesto, umjesto da je ostavimo blizu umivaonika.

Što ako nešto nema svoje mjesto? Tada ga moramo stvoriti te priopćiti drugima u obitelji koje je to mjesto.

Aktivno promicati red znači kritički promatrati prostore oko nas i biti svjesni stvari koje nas okružuju: ne ostavljati jaknu na trosjedu, sakupiti onu kupovinu razbacanu po kući, prestati odgađati za kasnije. Ne samo da trebamo **razvijati vrlinu reda i urednost**, već posvijestiti si stvari koje su u neredu.

Na početku mi je bilo jako teško vraćati stvari na mjesto jer - nisam tako naučena. Onda sam, malo po malo, naučila pospremati iza sebe: maknuti tanjur, mlijeko vratiti u hladnjak, odjeću odmah staviti u ladicu.

Naša kuća neće uvijek biti uredna (zapamti da cilj nije savršenstvo!), ali radeći na sebi možemo se naučiti biti uredni. Naravno, izvanjski red nam može pomoći pronaći unutarnji sklad (dobro je i opuštajuće živjeti u urednom i čistom okruženju), ali **tek kada odlučimo stvoriti red u sebi, možemo doista postići red izvan sebe.**

Djeca imaju prirodan osjećaj za red

Koliko god se to činilo kao znanstvena fantastika, djeca od rođenja imaju prirodan osjećaj za red, vrlo jak osobito u prve tri godine života. Često smo, međutim, mi odrasli ti koji ih ometamo ne nudeći im pripremljeno okruženje, ne dajući im vlastiti primjer ili zahtijevajući

više nego što oni mogu podnijeti. Kao što smo naučili u ovom programu, u Montessori pedagogiji se prostor u kojem dijete boravi naziva pripremljenom okolinom. To je pojam kojim je Maria Montessori definirala pripremu učionice u Montessori školi u kojoj je sav namještaj u visini djeteta, koju “vodič” ili “mentor” (Montessori učitelj) pažljivo priprema i gdje je sve osmišljeno kako bi djetetu pružilo maksimalnu neovisnost. Kada se okolina priprema imajući na umu dijete, manje je frustracija, više suradnje i više samostalnosti (**vрати se ako je potrebno na prvi modul ovog programa “Montessoriziraj kuću”**).

Kako im pomoći da pospreme svoje igračke?

Danas ću ti reći što je kod nas oduvijek funkcioniralo, no podsjećam te da je svako dijete i svaki roditelj jedinstven pa je najvažnije - u svemu što se tiče roditeljstva - biti fleksibilan. Ako smo odgajani prijetnjama i kaznama (“ako ne pospremiš sve ću baciti u smeće!”, “tri dana nema izlaska zbog nereda”, itd.) prvo pravilo je zaboravi na takav pristup! Sve prijetnje, kazne i odgojne metode starijih generacija izbriši jer mi ne želimo da naša djeca pospremaju iz slijepe poslušnosti ili straha od kazne, već želimo kod njih stvoriti unutarnju želju i motivaciju. **Želimo da oni žele živjeti u urednom prostoru.**

Okolina, jasno pravilo i naš primjer

Naša kuća nije uvijek tako uredna kao što vidiš na fotografijama unutar programa Zapi za malene. Ali većinu vremena nije neuredna. Svi pomažemo da naš dom bude čist, posebno djeca. Za mene, ono što stvarno funkcionira kako bi djeca pospremala igračke jesu

- 1. pripremljena okolina,**
- 2. jedno i samo jedno pravilo i**
- 3. davanje vlastitog primjera.**

1. Pripremljena okolina

Okruženje koje pomaže djetetu pospremiti igračke je okruženje u kojem je:

- dostupno malo igračkaka
- igre su smještene na niskim policama koje može dohvatiti
- otvoren prostor namijenjen igranju.

Na taj način dijete zna gdje pronaći igračke i, iznad svega, zna gdje ih vratiti. Izbjegavajmo kutije i košare koje - iako se čini da pomažu u održavanju sobe urednom - zapravo potiču kaos. Kada dijete traži igračku u kutiji, obično završi prosipajući sadržaj, stvarajući nered koji će mu se najvjerojatnije činiti preteškim za pospremanje. Prostor za igru ograđujemo tepihom jer smatram da pomaže u obuzdavanju nereda.

2. Jedno jasno pravilo: odložiti igračku prije uzimanja druge

Vežano za spremanje igračkaka dajemo djeci jedno jedino jasno pravilo: **odloži igračku na policu prije nego uzmeš drugu.** Ovo pravilo - kad se jednom uvede - unosi puno reda u dom i pojednostavljuje pospremanje igračkaka (lakše je pospremiti jednu nego sve igračke na podu). Ovo pravilo također pomaže u koncentraciji i fokusiranoj igri: dijete "radi" na jednoj aktivnosti i ima redu u "poslu".

3. Naš primjer

Kako naučiti poštivati jedno i jedino pravilo? Svojim primjerom i svojom prisutnošću! Igraj se s djetetom, sjedi s njim sa strpljenjem i **s ljubavlju ga podsjećaj da se ne vraća na police praznih ruku, da pospremi igračku prije nego što uzme novu**, pomoz mu kada to ne učini samo, učini to umjesto njega kad je umorno. To ne znači da ćemo pospremati za djetetom, već ćemo tražiti njegovu pomoć davanjem dvije mogućnosti, na primjer: **"želiš li pospremiti kvadrat ili trokut?" ili "hoću li ti pomoći odnijeti hlače u sobu ili čarape u košaru za prljavo rublje?"**. I ne, neće nam uvijek uspjeti i da, i moja djeca ponekad prave nered (jer ipak i mi smo normalna obitelj 😊). Ali se najčešće pridržavaju pravila i rijetko kada ne žele spremiti sobu ili vratiti stvari na svoje mjesto.

Ako ih pak zaborave podsjećam ih ovim rečenicama: "jesi li nešto zaboravio?" "svaki put nakon korištenja vraćamo stvari na mjesto" "što činiš kad završiš aktivnost?" "najvažniji dio aktivnosti je završiti je do kraja - što znači pospremiti je". Ako su umorni ili ako im je

teško (recimo starijima) kažem im: “pomoći ću ti spremi sobu.” Upravo sam neki dan primijetila da je soba od malenih previše neuredna da bi je sami spremili i pomogla sam im vratiti je u stanje “pripremljene okoline”. Kada postavimo nekoliko jasnih pravila koje je lako slijediti, vjerojatnije je da će ih djeca uspješno odraditi i neće biti frustrirana zbog previše nepotrebnih "ne".

Što ako odbiju pospremiti igračke?

Prvo, želim te podsjetiti da djeca (i moja) prolaze kroz faze više reda i manje reda i to je normalno. Kad zaborave pospremiti, podsjetim ih (čak i ako su već uzeli drugu igračku). Ako to odbiju, počnem pospremati i zamolim ih da mi pomognu (što obično i čine, čak i samo jedan ili dva komada). Ako je situacija izvan kontrole - dogodi se - i sve su igračke s polica na tepihu, pomažem im.

Djeca se obično osjećaju preopterećeno kada moraju pospremiti veliki nered te zato **pospremiti igračku prije nego što se uzme druga s police** tako dobro funkcionira.

Ovo su tipične rečenice koje koristim - sada kada su nam djeca starija - kako bih ih potakla na pospremanje (a to ne žele učiniti): “Želiš li da ti pomognem pospremiti?” “Ja ću pospremiti ovu igračku, a ti onu.” “Možeš li mi dodati sve dijelove te igračke da ih mogu staviti u zdjelu?” “Možete početi s ovom igračkom, pospremiti sve dijelove u tu košaru i vratiti košaru natrag na policu”

Kad su naša djeca bila mlađa (pogotovo između 2. i 3. godine) ako bih im rekla "ako nećeš ti pospremati, ja ću to" ili “tko će prvi pospremiti?”, obično bi ustali i otrčali pospremiti :)

Nema nagrada ili kazni, samo povratne informacije

Razumijevanje, empatija, pomoć i jednostavne upute je ono što najbolje funkcionira u većini situacija. Neću prijetiti ili kazniti djecu ako ne pospreme, a kad pospreme ih definitivno ne nagrađujem (iako im se zahvalim). U njihovim razdobljima nereda (koja se obično poklapaju sa stresnim trenucima, polaskom u školu, povratkom kući s izleta...) ili kad im je soba neuredna nekoliko dana za redom, obično je sama pospremim (i pohvalim se pred djecom jer to činim vrlo rijetko i nekad mi bude gušt pospremiti njihove stvari).

Prirodne posljedice

Ovo se dogodilo samo nekoliko puta, ali djelovalo je poput čarolije. Naša su djeca nekoliko puta zaboravila svoje važne igračke i knjige na terasi ili na podu i - nehotice - netko ih je slomio, smočio, itd. To se više nije događalo. To je ono što se zove prirodna posljedičnost i često puta je najbolji učitelj naše djece.

Što ako je moje dijete starije?

Moj roditeljski moto je "nikad nije kasno".

Čak i kada imamo adolescente koji nisu još uvijek usvojili naviku urednosti, možemo im predložiti postavljanje dnevne rutine, možemo razgovarati s njima i tražiti zajednička rješenja. Djeca žive u sadašnjosti, imaju izvanrednu sposobnost prilagodbe novim situacijama i stvaranju novih navika. Promjena okoline (manje dostupnih igračaka, uklanjanje kutija i košara) i stvaranje nove navike pospremanja igračke prije nego što se uzme nova s police dovoljna da se "nauči" kako se s igračkama igrati na uredniji način. Na kraju krajeva, sjeti se koliko je nama odraslima ponekad teško biti uredni. Ponekad i mi imamo loše dane, malo vremena i nemamo snage za spremanje do kraja.

Ako imate i stariju djecu kojoj je teško uvesti rutinu možete im predložiti [ovaj predložak](#).